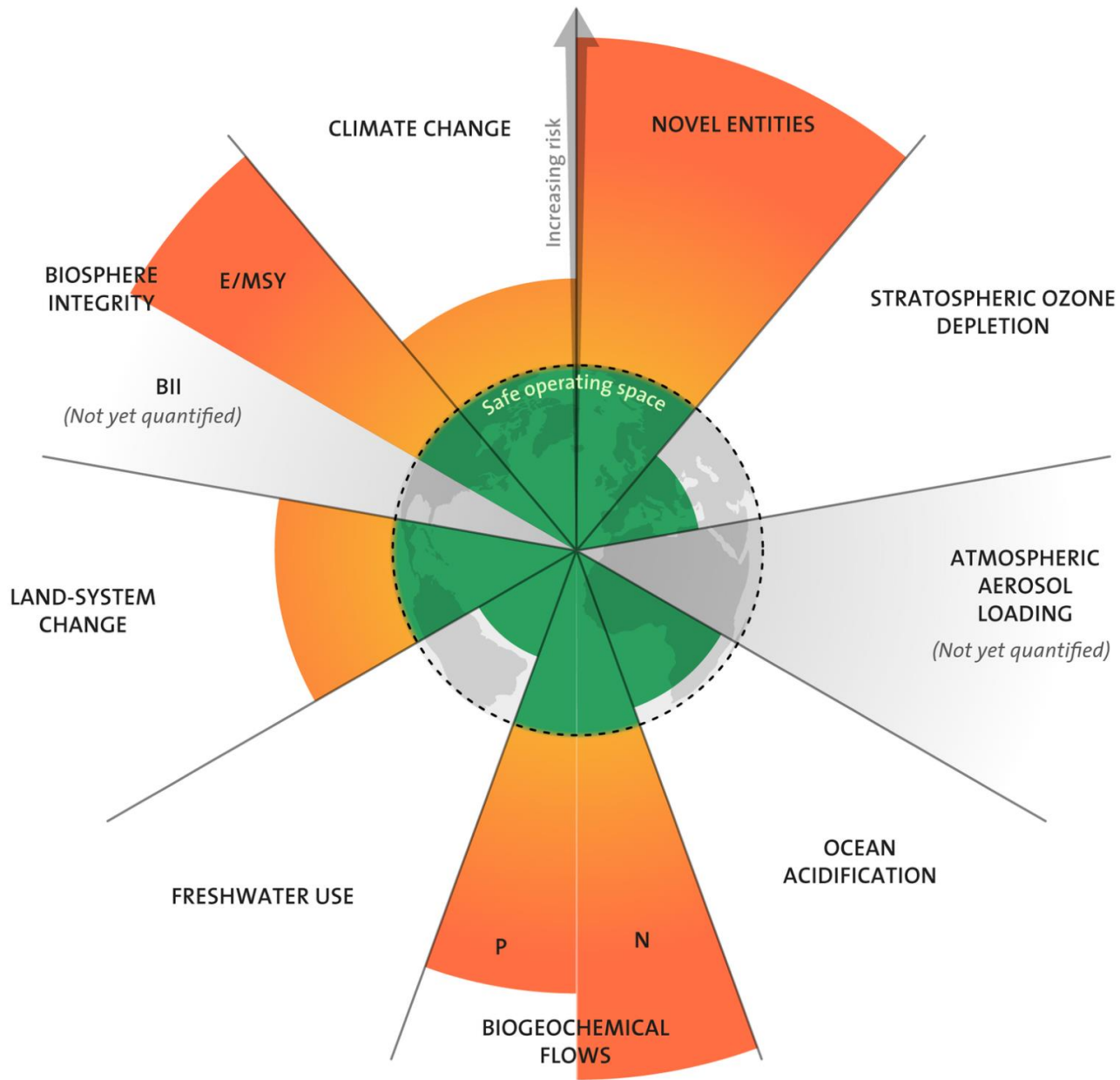

Module 1

Opleiding bouwheren VIPA duurzaamheidscriteria

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

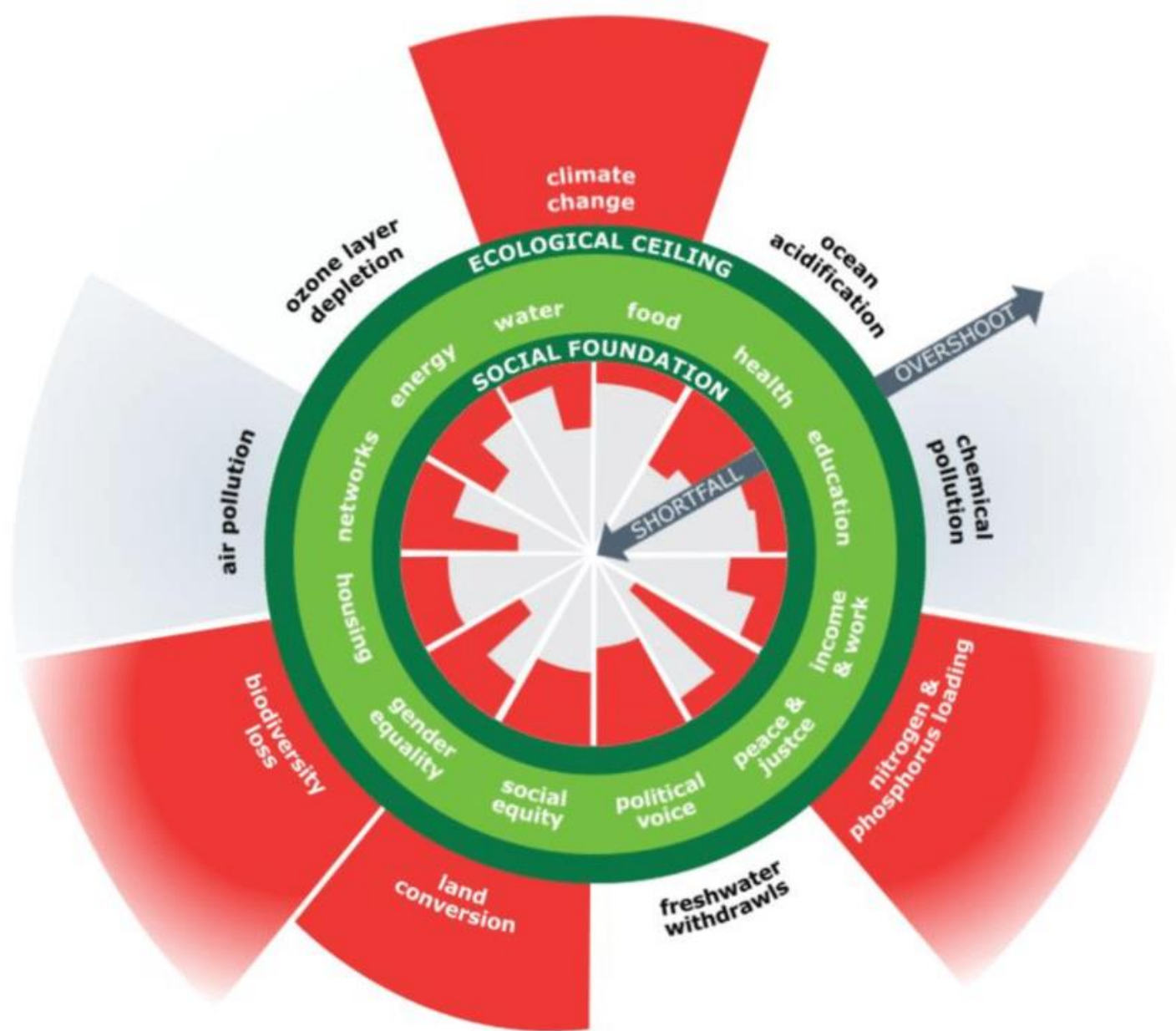

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Bron: Planetaire Grenzen:

Azote for Stockholm Resilience Centre, based on analysis in Persson et al 2022 and Steffen et al 2015

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Bron: The doughnut of planetary boundaries, Raworth, 2017

These are the 10 biggest threats to global health in 2019

Based on rankings from the World Health Organization

1. Air pollution and climate change

2. Noncommunicable diseases

Lancet Countdown

3. Global influenza pandemic

Biodiversiteit

4. Fragile and vulnerable settings

5. Antimicrobial resistance

6. Ebola and other high-threat pathogens

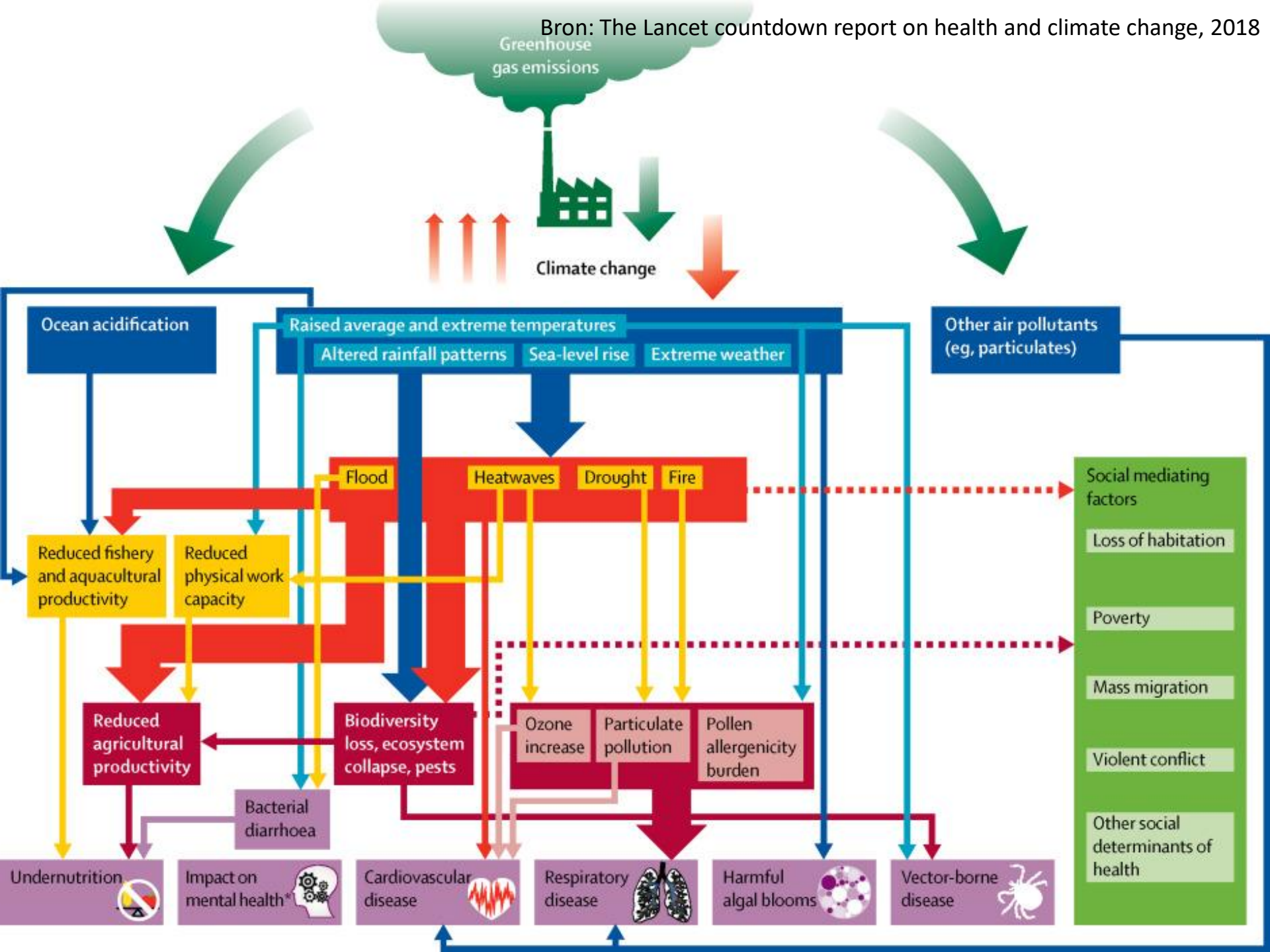
7. Weak primary healthcare

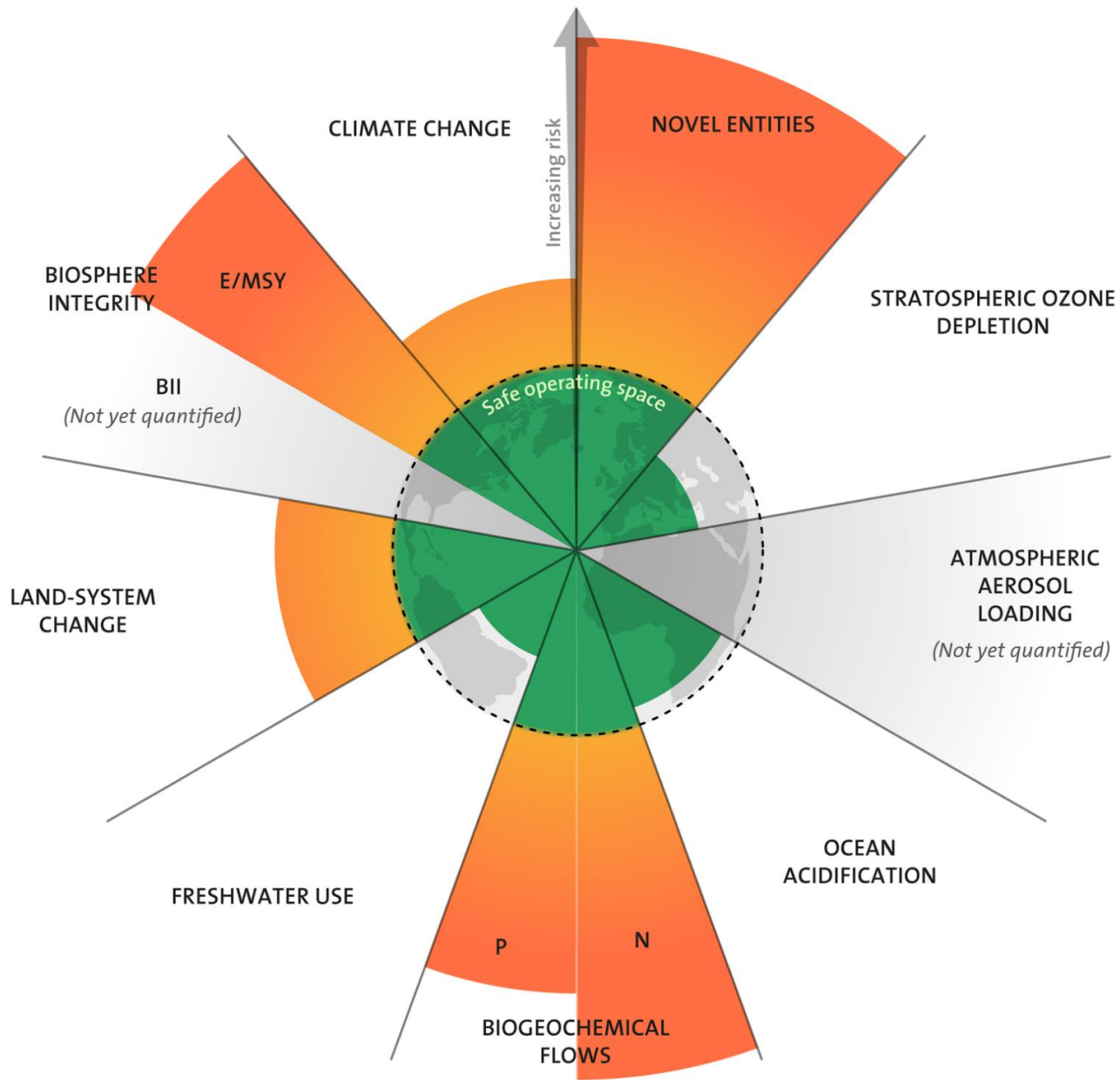
8. Vaccine hesitancy

9. Dengue fever

10. HIV

Source: World Health Organization

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Bron: Planetaire Grenzen:

Azote for Stockholm Resilience Centre, based on analysis in Persson et al 2022 and Steffen et al 2015

Adaptatie- & mitigatiekader

- ▶ WHO, World Health Day 2022
- ▶ COP 26 (2021)– gezondheidssector!
- ▶ [Onderzoeksrapport VITO \(2021\)](#) :
IMPACT VAN DE KLIMAATVERANDERING OP HET GEZONDHEIDSZORGSTEL IN BELGIË
  - Opstellen van richtlijnen zorginfrastructuur
- ▶ **Health care Without Harm report 2021**
- ▶ **The Lancet countdown 2021 report**
  - Building health systems that are climate resilient and environmentally sustainable would not only help reduce the health impacts of climate, but also contribute to minimising the risk of future pandemics.

GRO [\(link\)](#)

Positionering tools

	gebouw	gebouw + omgeving	organisatie
energie-efficiëntie	energiescan		
klimaatimpact			klimaatvisieplan
integrale duurzaamheid	Criteria duurzaamheid	GRO	ECG - Sustacare

GRO is een leidraad dat het bouwteam begeleidt om gedurende het volledige bouwproces onderbouwde keuzes te maken in kader van Duurzaamheid.

Dr. GRO Harlem Brundtland

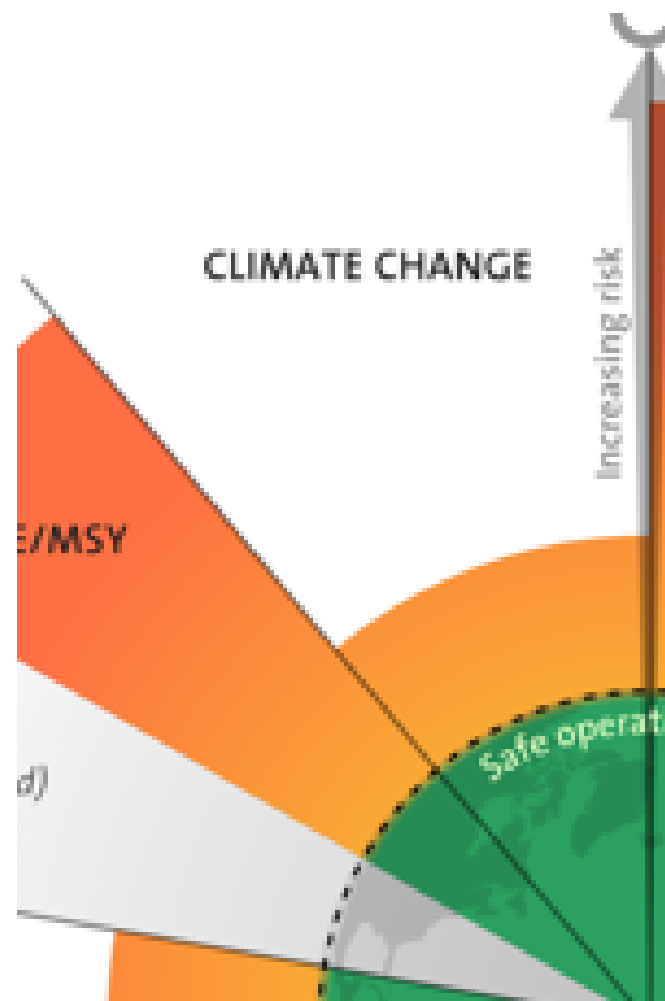

1^e Ondersteunend kader

- ▶ **Samenvattend overzicht**
- ▶ **Bewuste keuzes**
- ▶ **Dialog architect en studiebureau**
- ▶ **Integreren in ontwerpaanbesteding**

- ▶ **2^e selectie criteria = subsidievoorwaarden**

Klimaatverandering

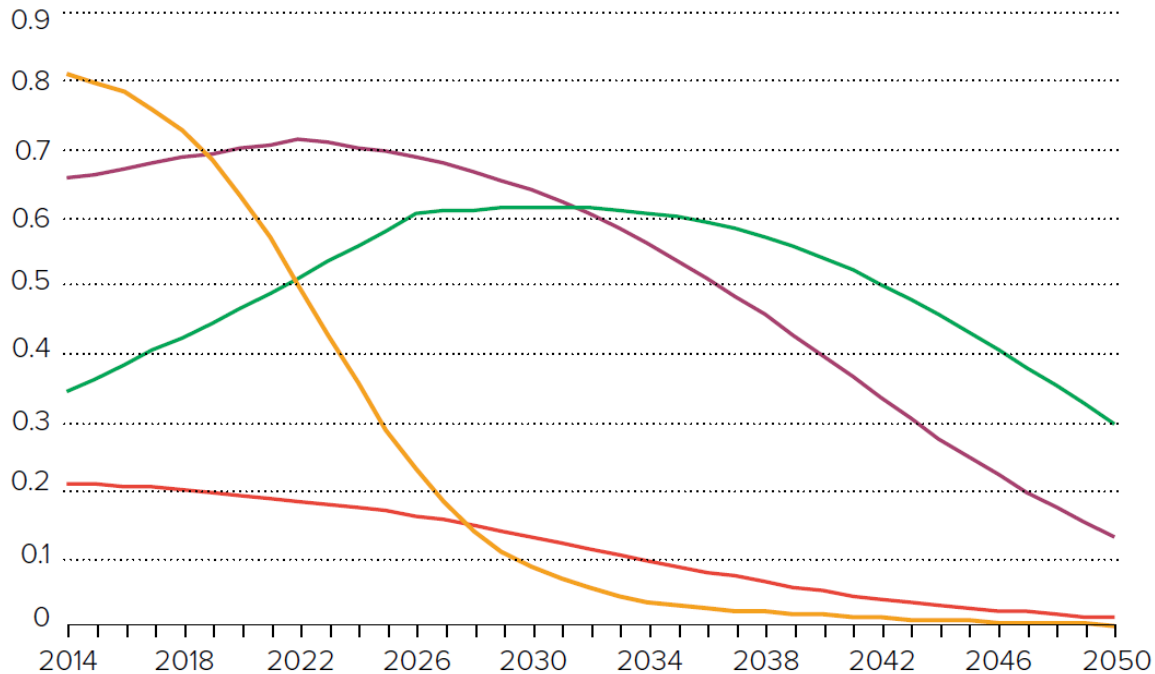
Health Care Without Harm [\(link\)](#)

Top emitters: (over 1t per capita)	Major emitters: (between the 0.50t and 1t per capita)	Higher than average emitters: (between global average 0.28t and 0.50t per capita)	Lower than average emitters	Unknown
Australia Canada Switzerland United States	Austria Belgium Denmark Estonia Finland Germany	Bulgaria Cyprus Czech Republic France Greece Italy	Brazil China Croatia Hungary India Indonesia	Rest of World

Annual net
emissions
[GtCO₂e/year]

Steep decrease

Steep decrease	Steady decline
Australia	Cy
Austria	Cz
Belgium	Est
Canada	Gr
Denmark	Ko
Finland	Lat
France	Litl
Germany	Ma
Ireland	Po
Italy	Slc

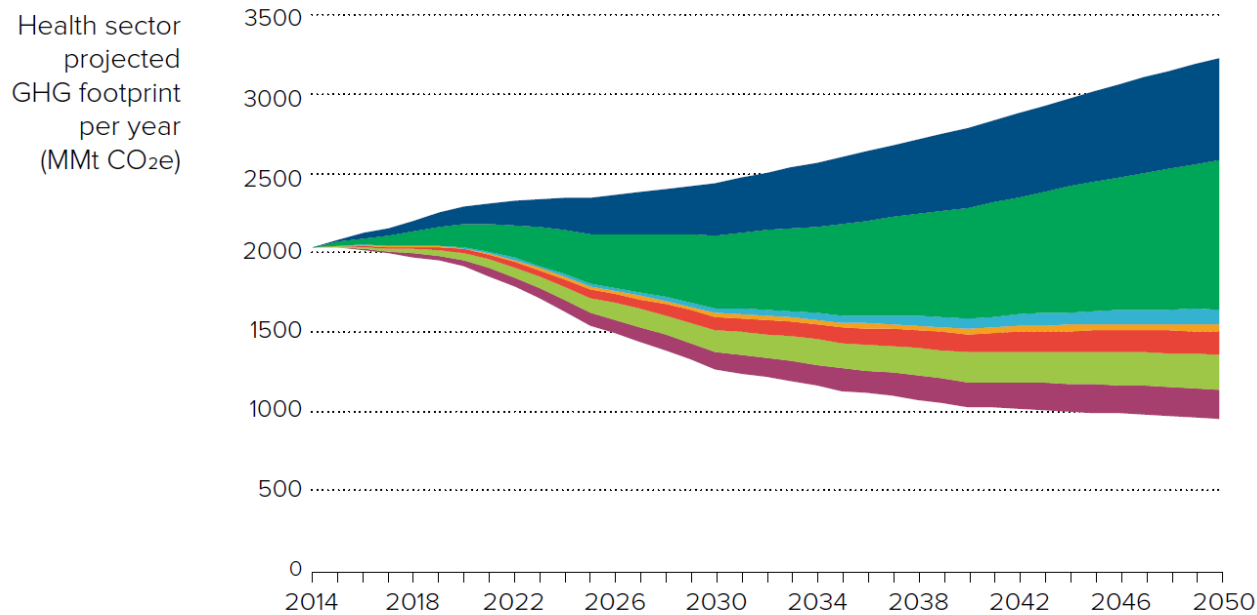

CO₂ uitstoot zorgsector

- **Gezondheidssector 5e grootste land**
- **Gezondheidssector +- 5,5% CO₂ uitstoot België**

Impact infrastructuur

1. Power health care with 100% clean, renewable, electricity

2. Invest in zero emissions buildings and infrastructure

3. Transition to zero emissions, sustainable, travel and transport

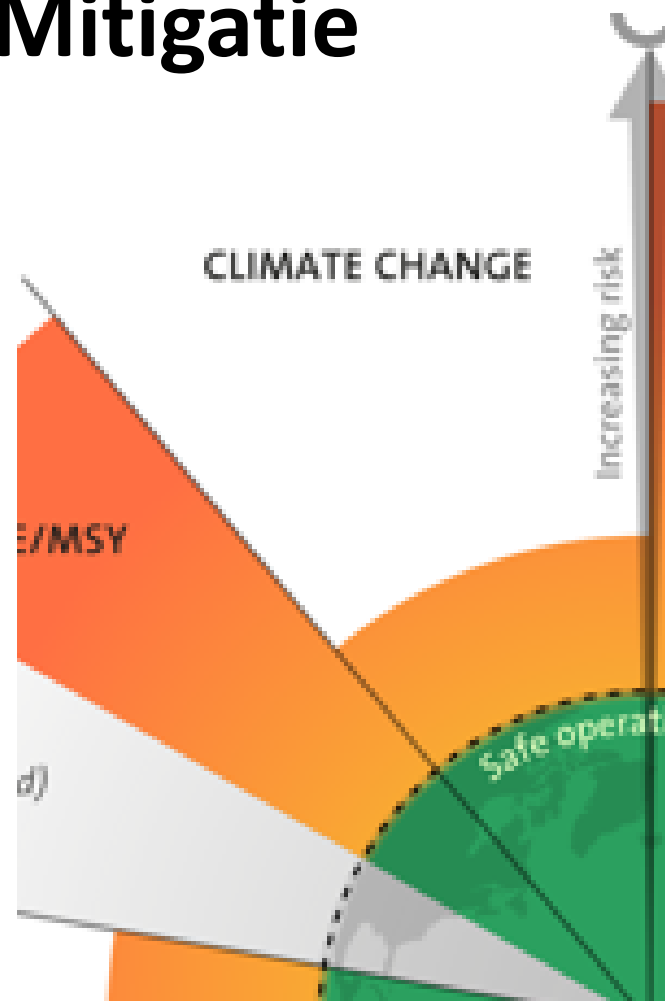
4. Provide healthy, sustainably grown, food and support climate-resilient agriculture

5. Incentivize and produce low carbon pharmaceuticals

6. Implement circular health care and sustainable health care waste management

7. Establish greater health system effectiveness

Klimaatverandering Mitigatie

Klimaatdoelstelling 2050

▶ Wettelijk kader VEKA

→ Beperken energievraag

× 10% beter

× Climate responsive design

→ Hernieuwbare energie

× EPC NR -> lange termijn pad 100%

× Integreer het nu met VIPA subsidies -> achteraf geen VIPA subsidie

▶ Embodied Carbon

→ Totem

PLANET
BUILDING

ENERGIEPRESTATIE

ENE 1

Streven naar zeer energiezuinige gebouwen met als prioriteit een performante gebouwschil.

Van toepassing zodra een project onder de EPB-regelgeving valt maar kan ook daarbuiten toegepast worden.

HERNIEUWBARE ENERGIEËN

ENE 2

Het aandeel van energie uit hernieuwbare energiebronnen verhogen.

Van toepassing zodra een project onder de EPB-regelgeving valt. Kan ook daarbuiten toegepast worden.

ENERGIEZUINIGE INSTALLATIES

ENE 3

Het energiegebruik verlagen door energiezuinige toestellen en installaties te voorzien.

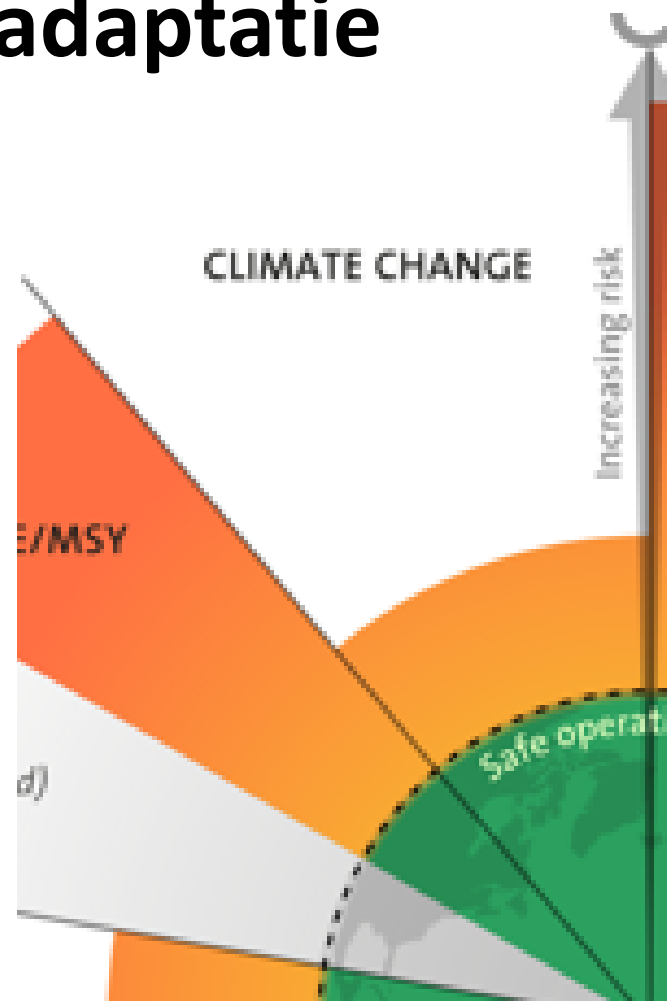
Van toepassing zodra één van de opgesomde installaties of toestellen in een project voorkomt.

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Klimaatverandering adaptatie

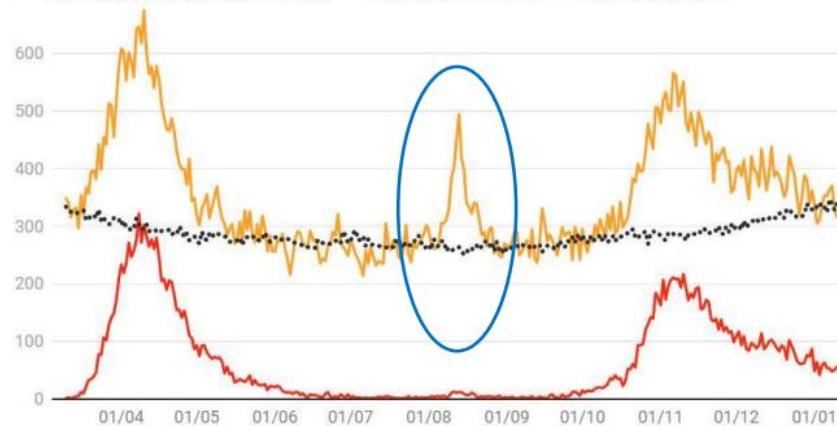

Hittegolven

De COVID-19 zomer van 2020

Oversterfte

••• Gemiddelde doden per dag 2009-2018 — Doden door COVID-19 — Totaal aantal doden

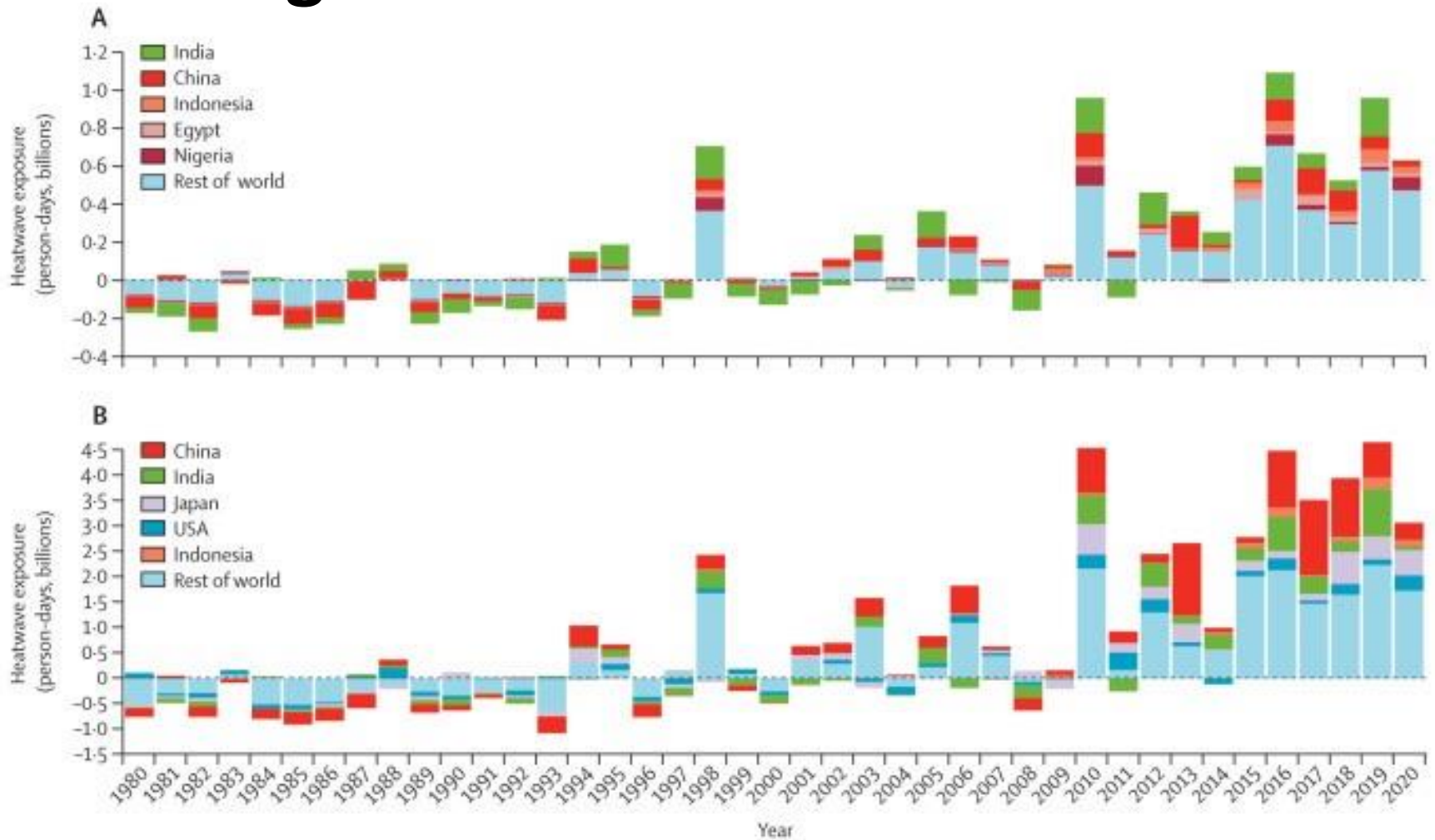

Grafiek: De Morgen • Bron: Sciensano / Statbel • Gecreëerd met Datawrapper

De extra sterfte in 2020 is te verklaren door de 19.620 covid-19 doden en de 1.503 extra hittedoden begin augustus.

<https://www.demorgen.be/nieuws/steeds-meer-assumpties-naar-de-prullenmand-dit-is-het-profiel-van-de-21-000-coronadoden-ba2aaef/>

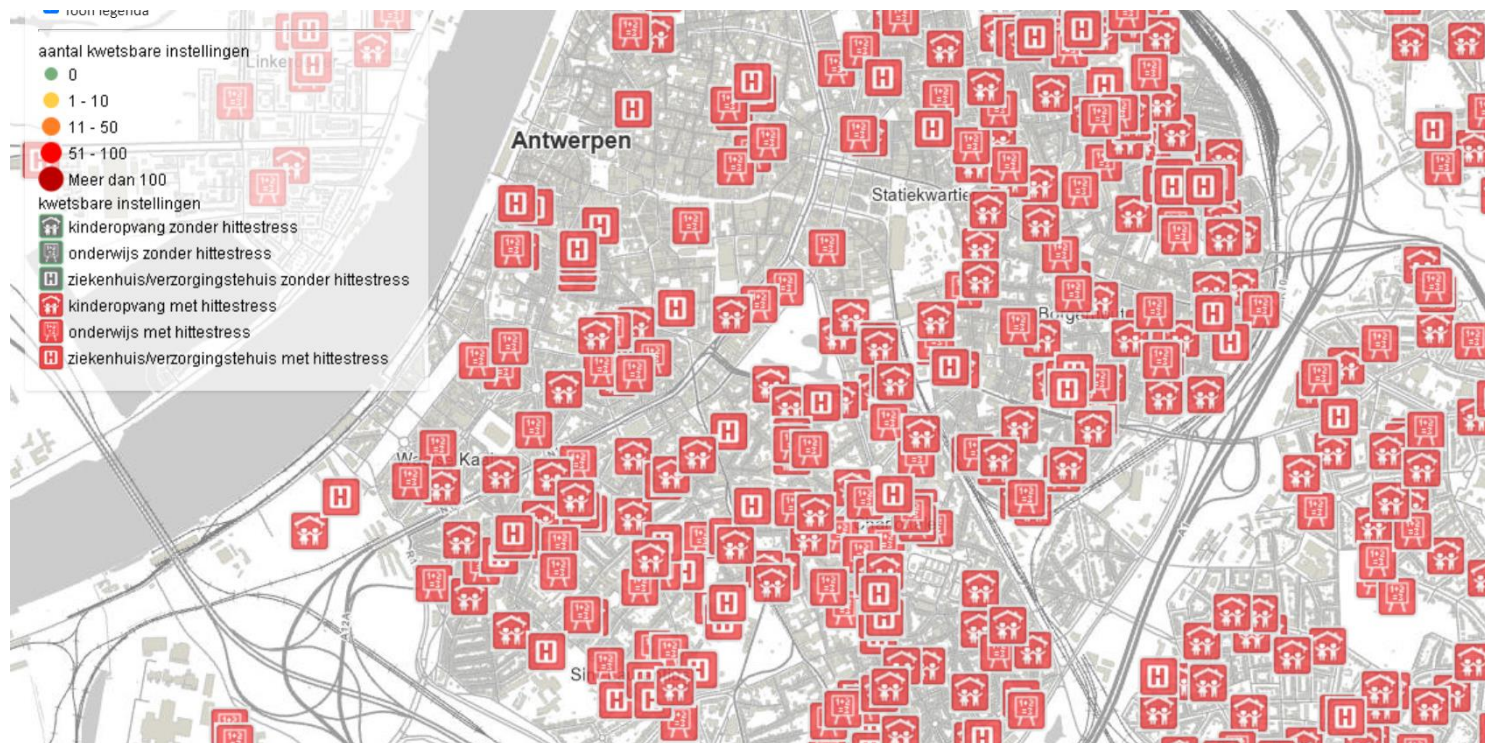
Hittegolven

Hittegolven

- ▶ **HITTE = grootste klimaat gerelateerde ziektelast BE ⁽⁴⁾**
- ▶ **Doelgroep Welzijnssector – gevoeligste doelgroep**

Hittegolven

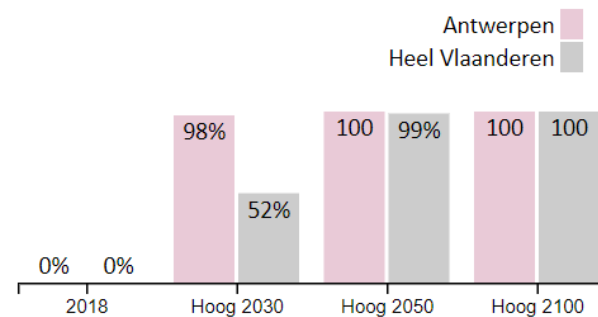
“De temperatuur komt in steden vaker boven de gezondheidsdrempels uit van respectievelijk 29,6°C overdag en 18,2°C 's nachts. En hoe groter de stad, hoe groter dat ‘hitte-eilandeffect’.”

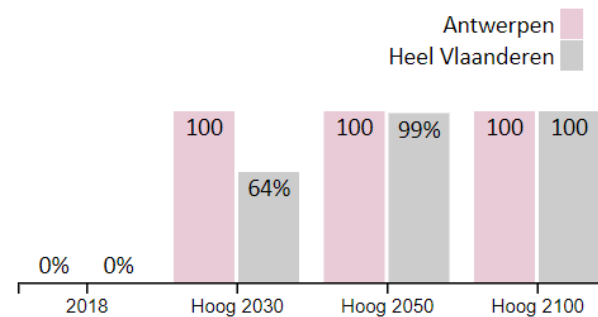
Kerncijfers en grafieken

Percentage hitte getroffen (0-4 en 65+)

Percentage kwetsbare instellingen met hittestress

Bron: [VMM klimaatportaal](#), [hittestress 2030](#), [kwetsbare instellingen in Antwerpen](#)

Curieuze Neuzen in de Tuin, 2021

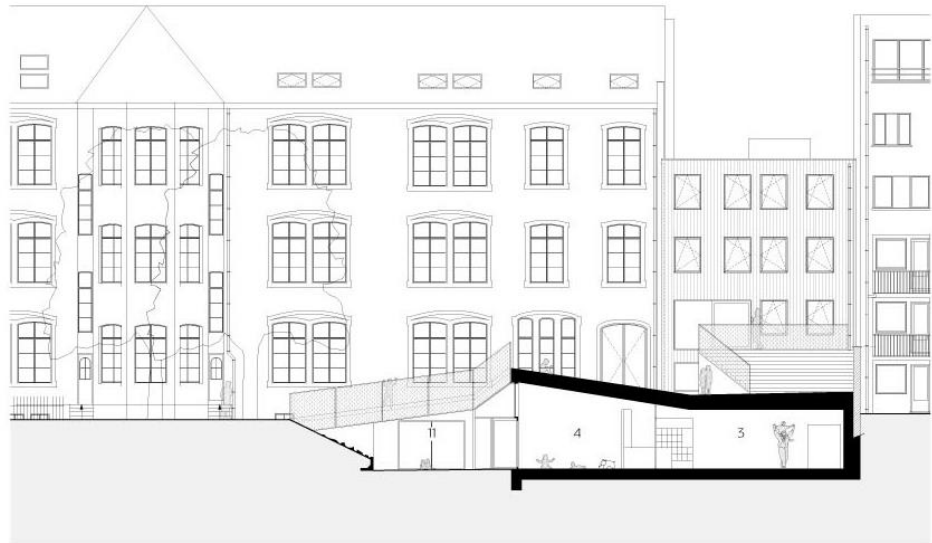
Hittepreventie in GRO ZORG

- ▶ **CON 1/ DUURZAAM RUIMTEGEBRUIK**
- ▶ **CON 2/ CLIMATE RESPONSIVE DESIGN**
- ▶ **CON 3/ GEZOND ONTWERP**
- ▶ **BIN 2/ THERMISCH COMFORT**
- ▶ **GEB 3/ WELZIENSGROEN**
- ▶ **MA 2/ BODEM EN RUIMTEGEBRUIK**
- ▶ **OMG 1/ BIODIVERSITEIT**
- ▶ **OMG 2/ IMPACT OP DE OMGEVING**
- ▶ **MIL 1/ OVERSTROMINGEN**

Hittepreventie in GRO ZORG

- ▶ **CON 2/ CLIMATE RESPONSIVE DESIGN**
- ▶ **BIN 2/ THERMISCH COMFORT**

SNEDE B

The Lancet Countdown report 2021

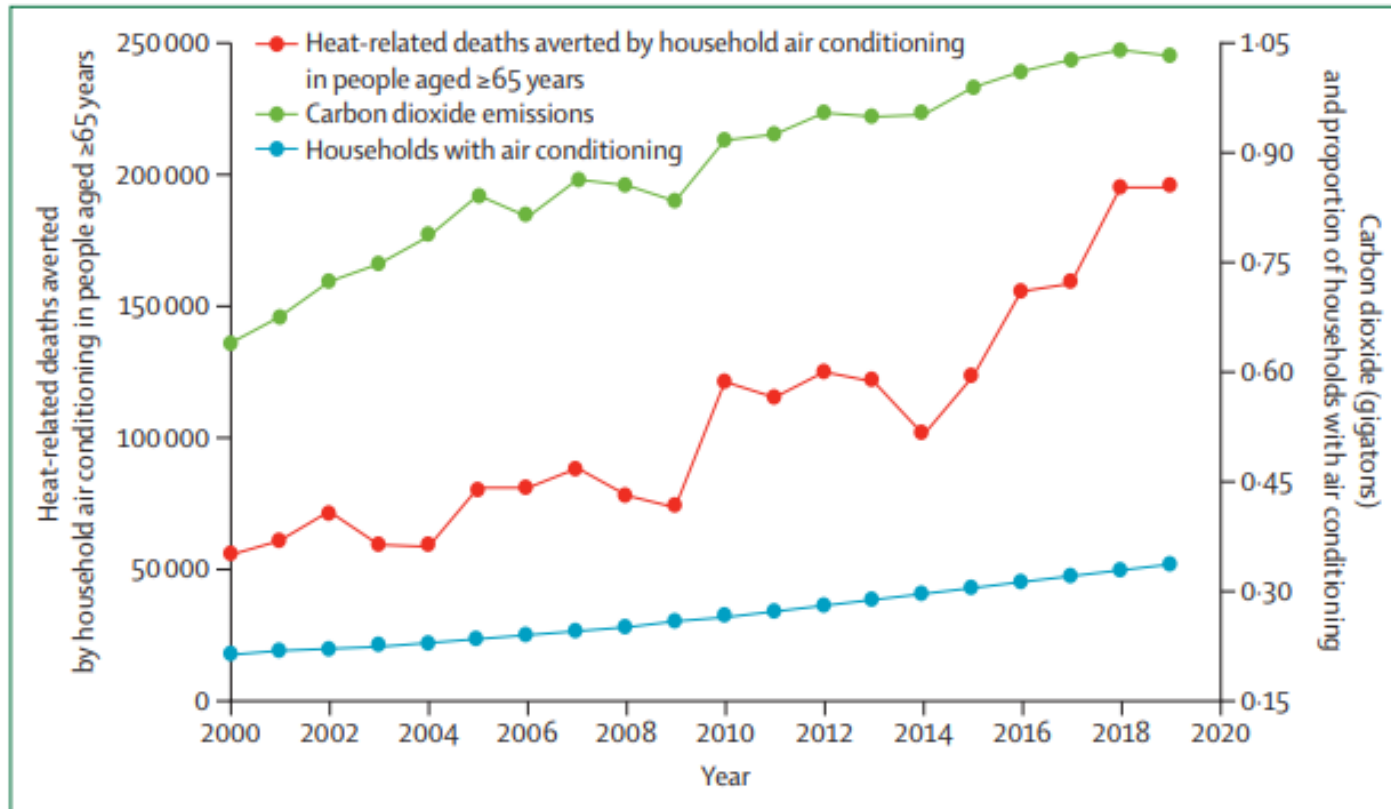

Figure 10: Global heat-related deaths of people aged 65 years and older and household air conditioning

The Lancet Countdown

▶ 2021 report

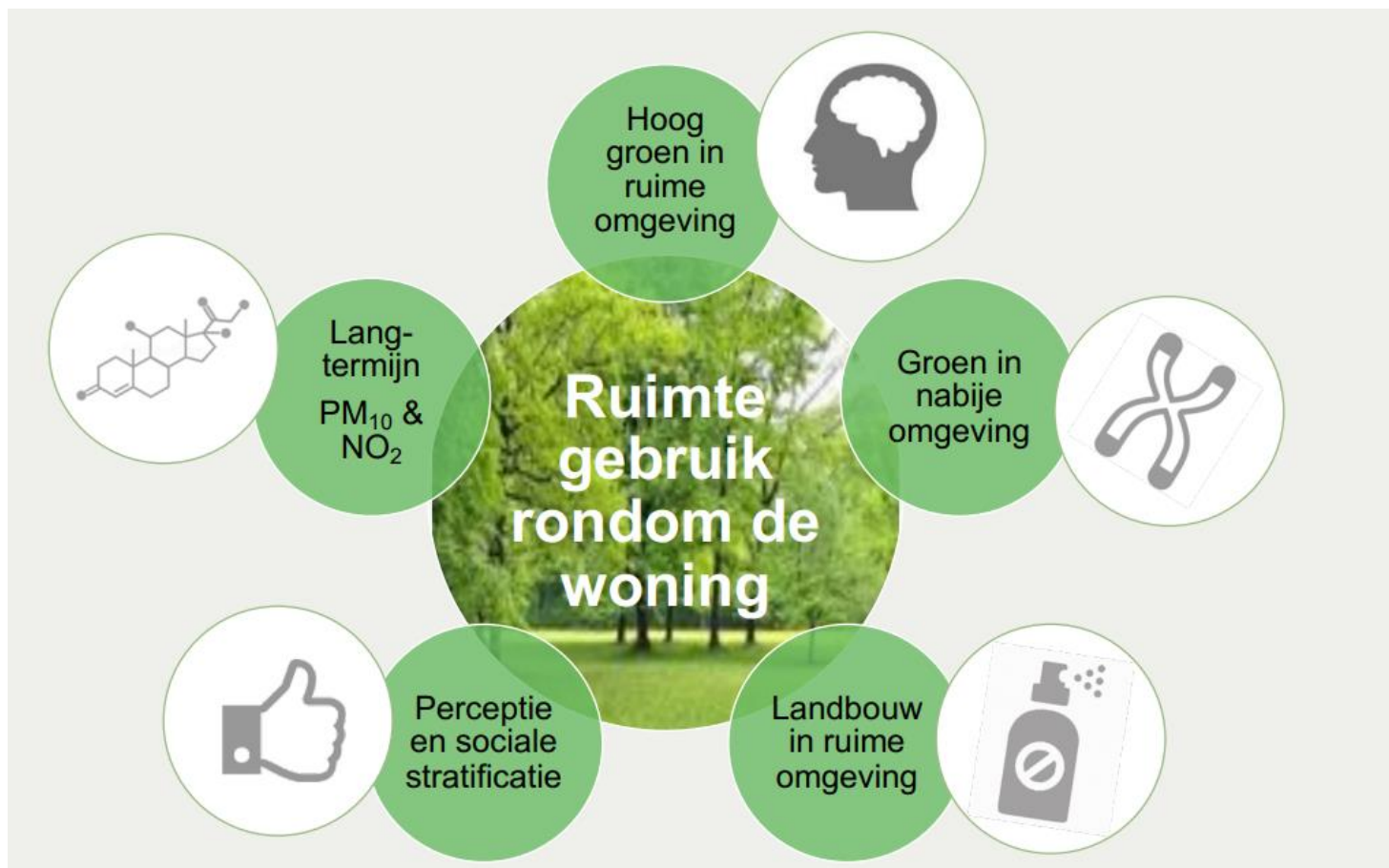
- Sustainable indoor cooling approaches are urgently needed, including strong, enforced codes that mandate energy-efficient buildings, stringent minimum energy performance standards for air conditioners, cool roofs, and increased urban green space.
- Simulations introducing reflective surfaces found that cool roofs could reduce maximum daytime air temperatures by 0.5°C on average and up to 3°C during heatwaves. This cooling has the potential to reduce heat-related mortality due to the UHI effect by 18% during a summer season and 23% during a heatwave.

Hittepreventie in GRO ZORG

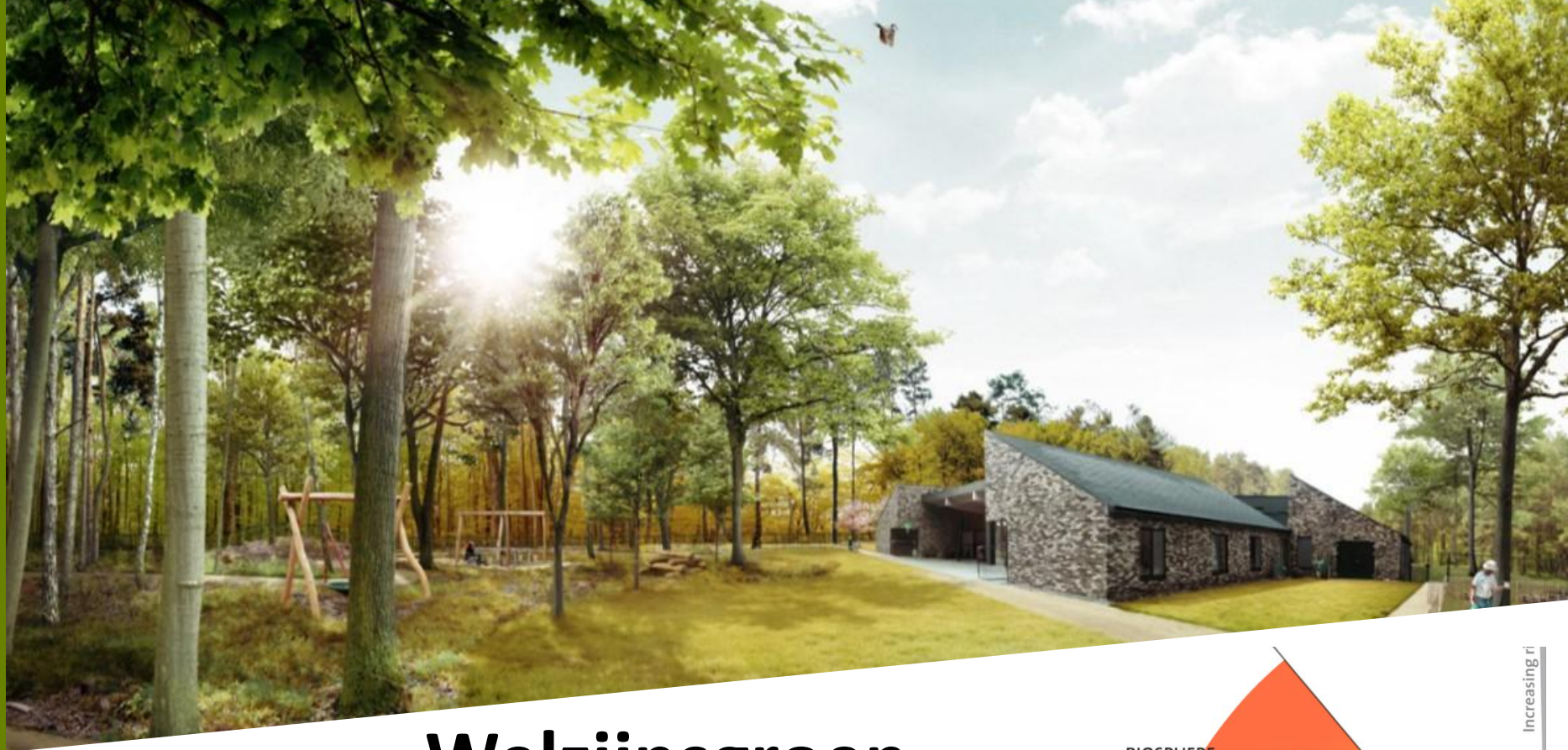
- ▶ CON 1/ DUURZAAM RUIMTEGEBRUIK
- ▶ GEB 3/ WELZIENSGROEN
- ▶ MA 2/ BODEM EN RUIMTEGEBRUIK
- ▶ OMG 1/ BIODIVERSITEIT
- ▶ OMG 2/ IMPACT OP DE OMGEVING
- ▶ MIL 1/ OVERSTROMINGEN

Ook andere facetten van gezondheid

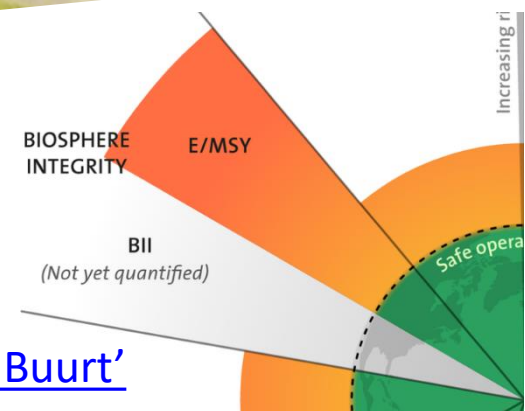

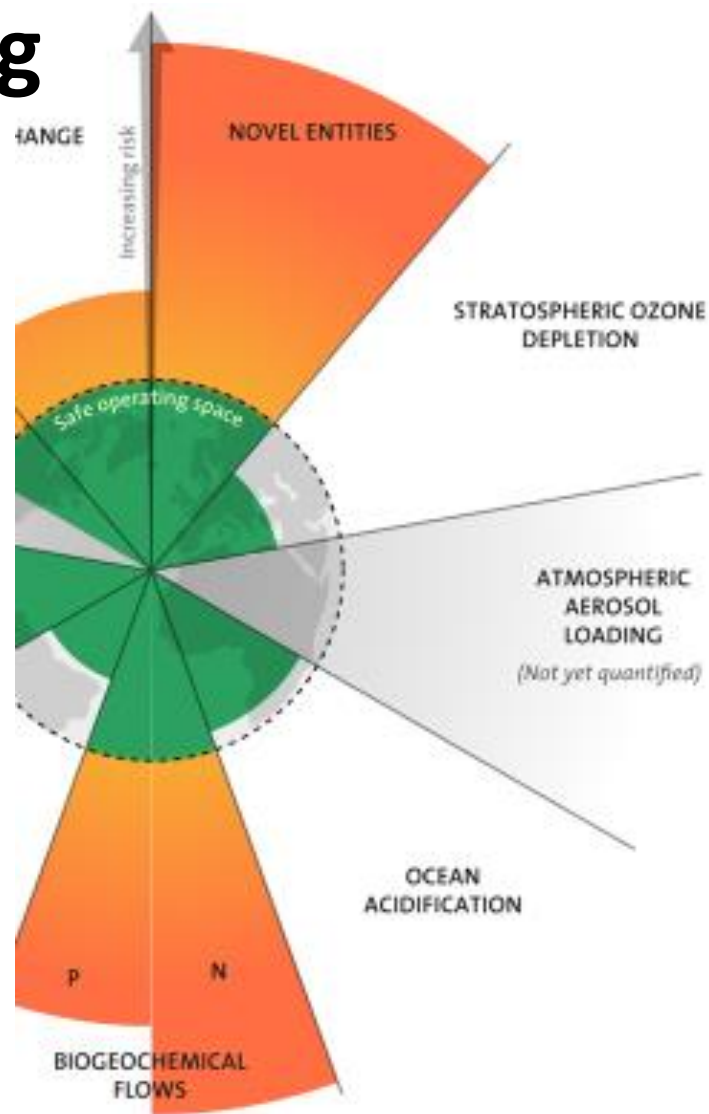
Welzijnsgroen

- www.Biodiverszorggroen.be
- Samenwerking ANB
  - Sinds 2019 [‘Oproep Natuur in je Buurt’](#)
- [Aggressiepreventie](#)
- Projectoproep [‘groen blauwe parels’](#)

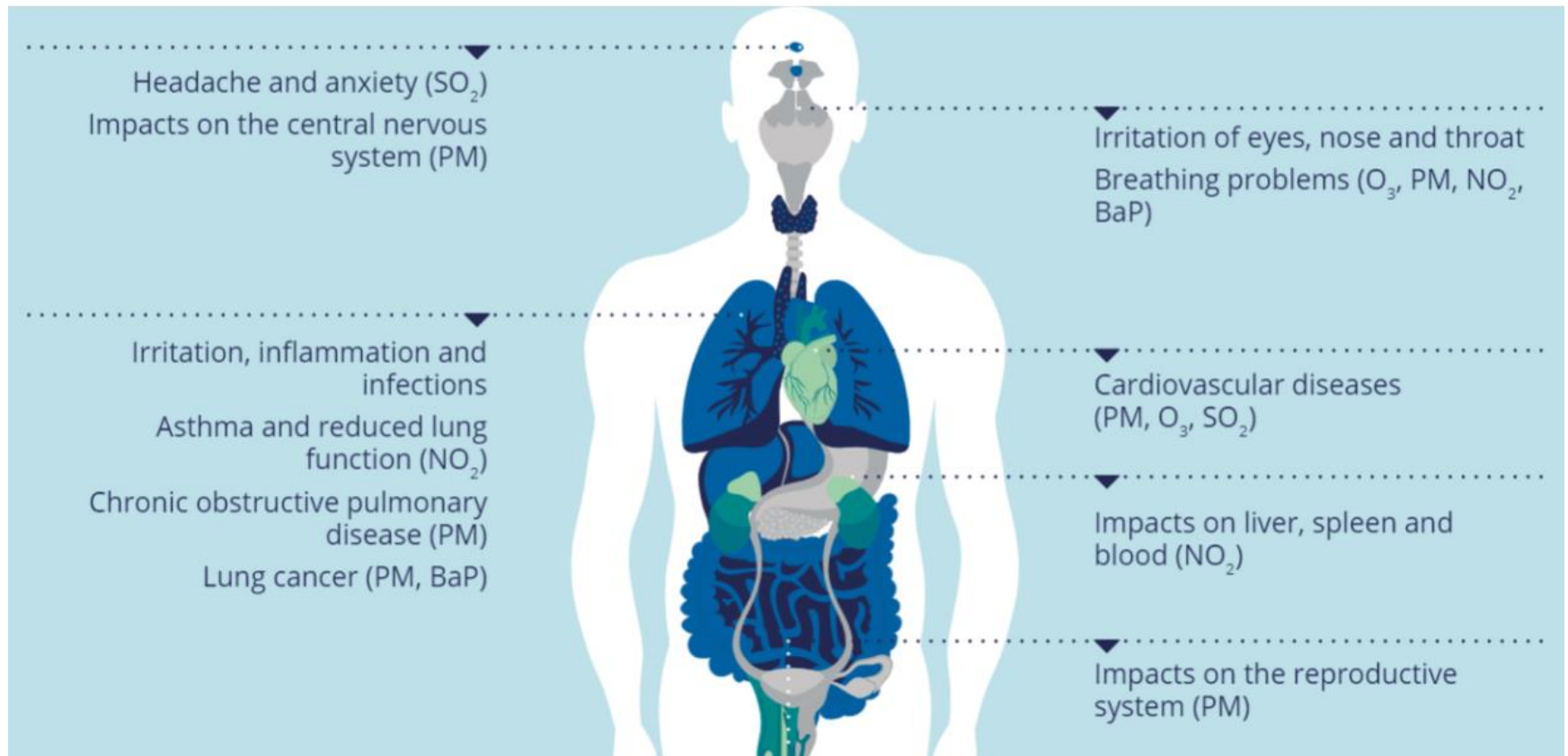

Luchtverontreiniging

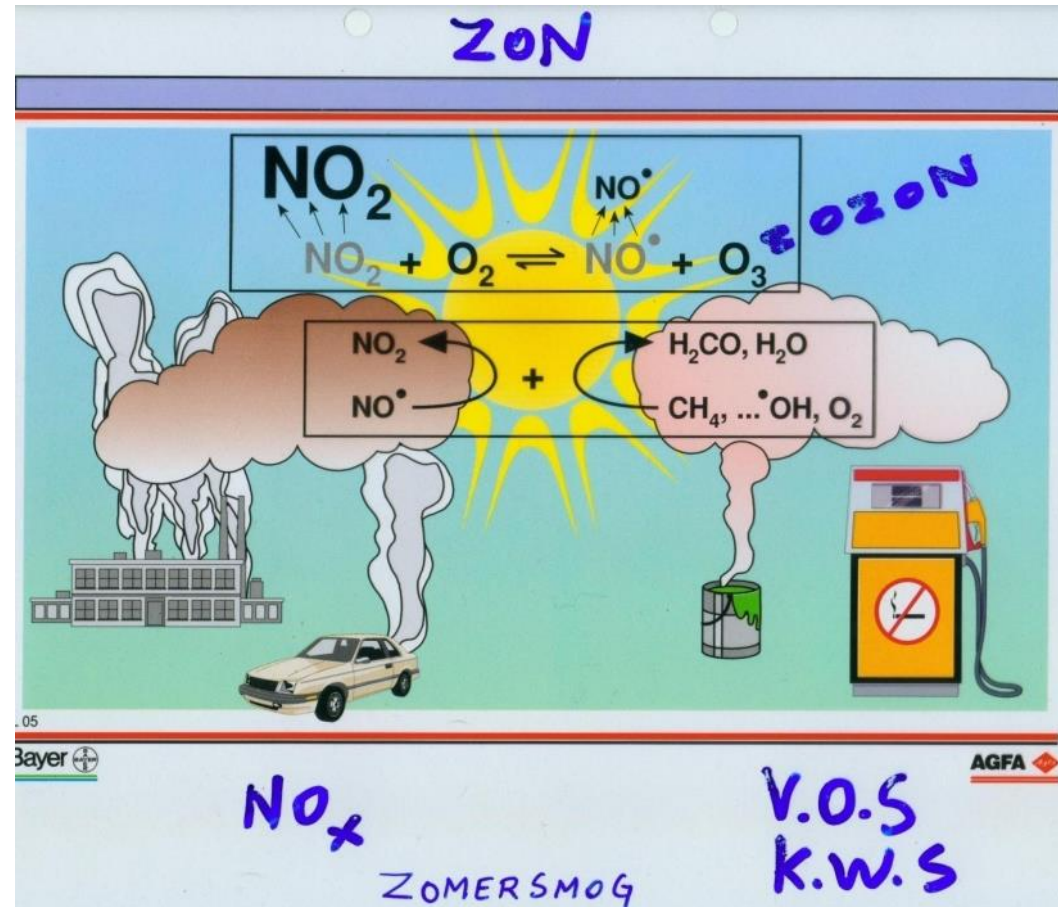

Luchtvervuiling

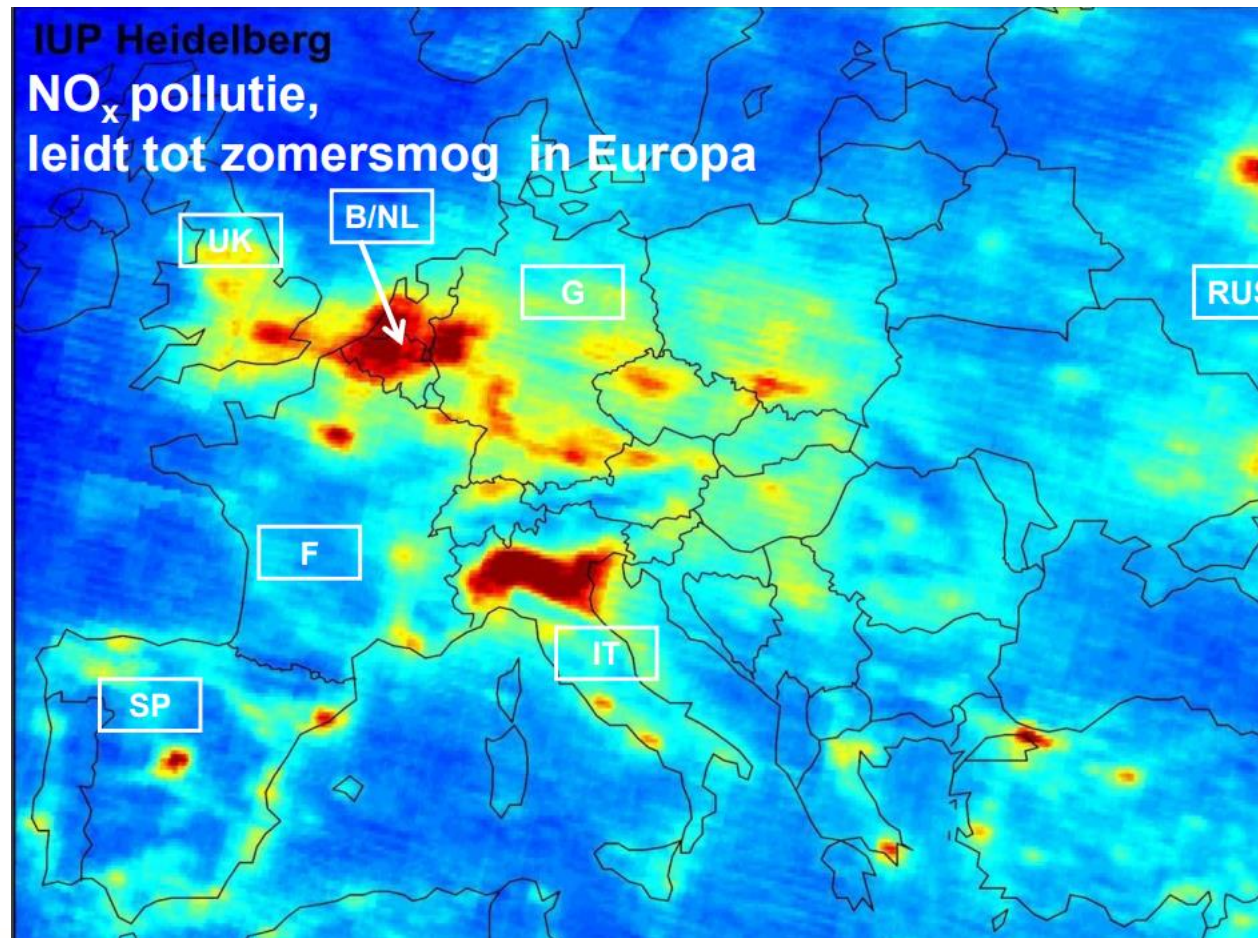

Zomersmog

Zomersmog =
Fotochemische
reactie door zonlicht
van NO_x en VOS

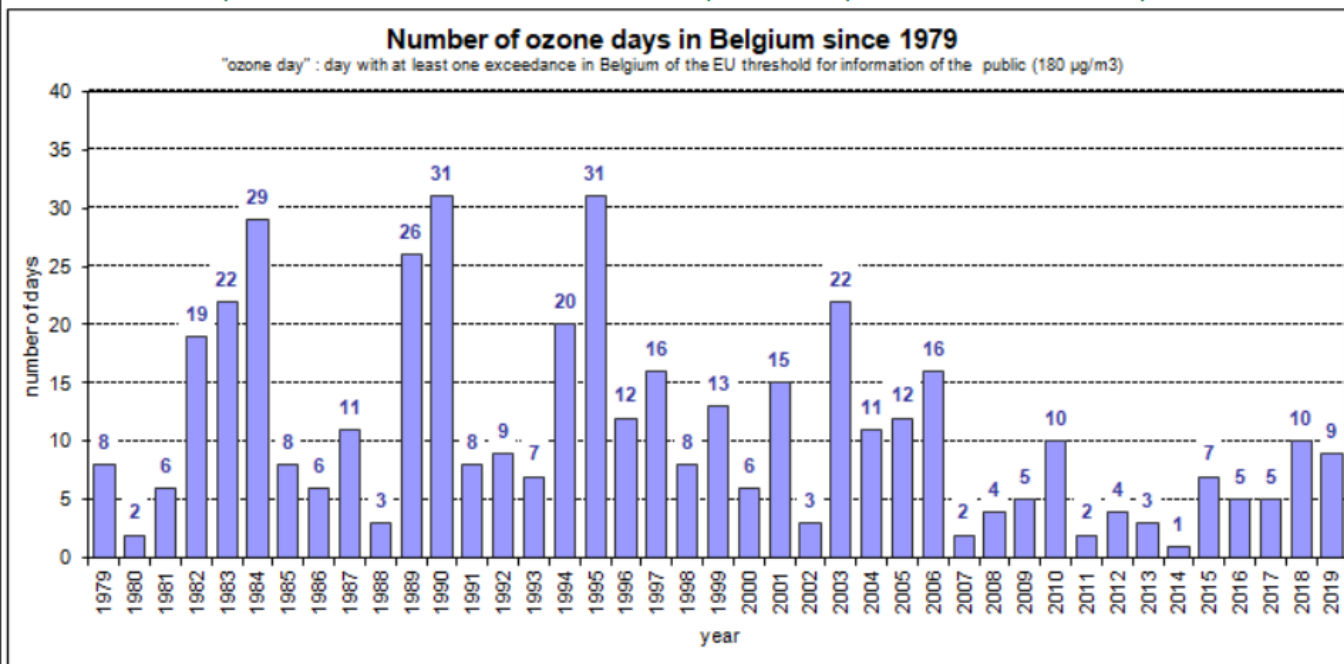
zomersmog

Zomersmog

Troposferisch Ozon in België (Zomersmog). OZON ALARMFASEN (EUROPESE REGELGEVING, FASE 1, 2 EN 3 ZIE LES)

Men herkent nog steeds duidelijk de recentere warme zomers van 2003, 2006, 2018, 2019.

(<http://www.irceline.be/nl/luchtkwaliteit/metingen/ozon/historiek/overschrijdingsind>)

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Bron: Post-graduaat Mens en Milieuvriendelijk bouwen, Erik Rombauts, 2021

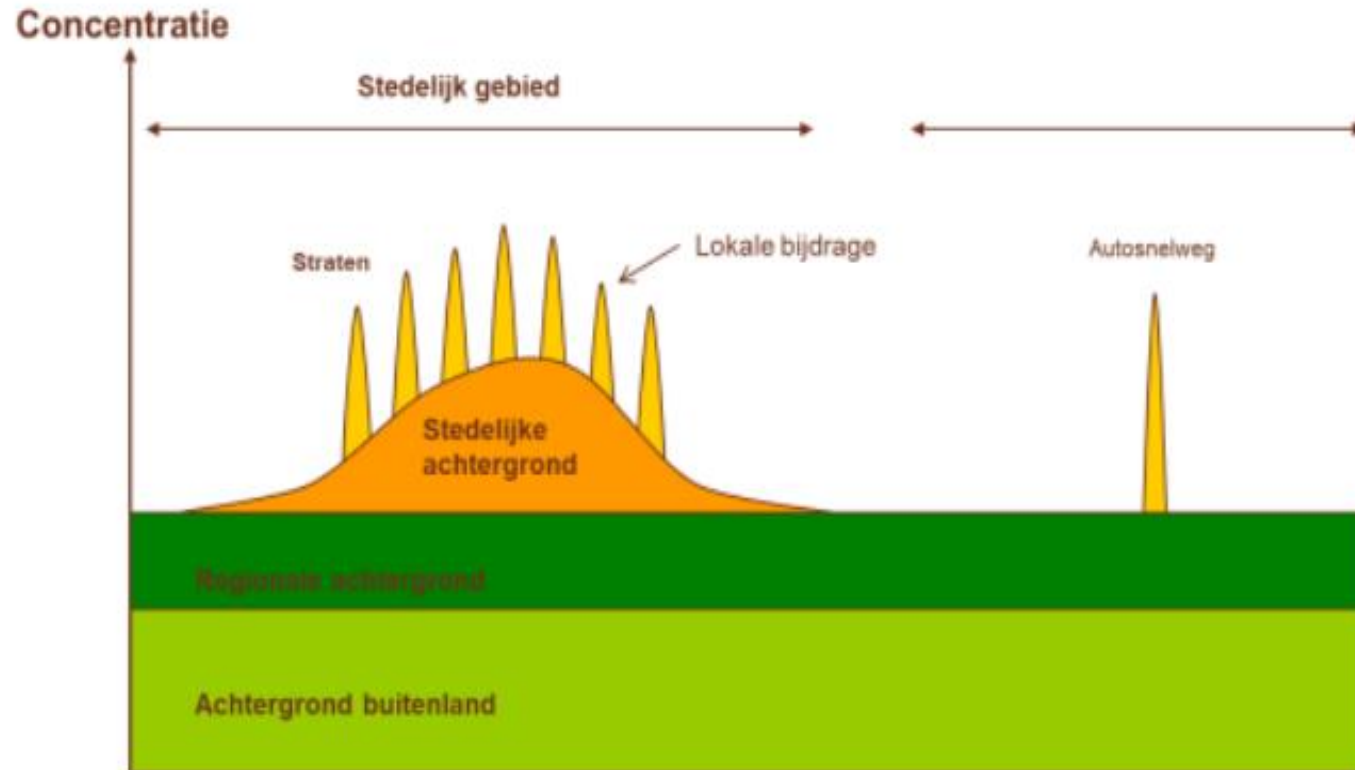

Luchtverontreiniging in GRO ZORG

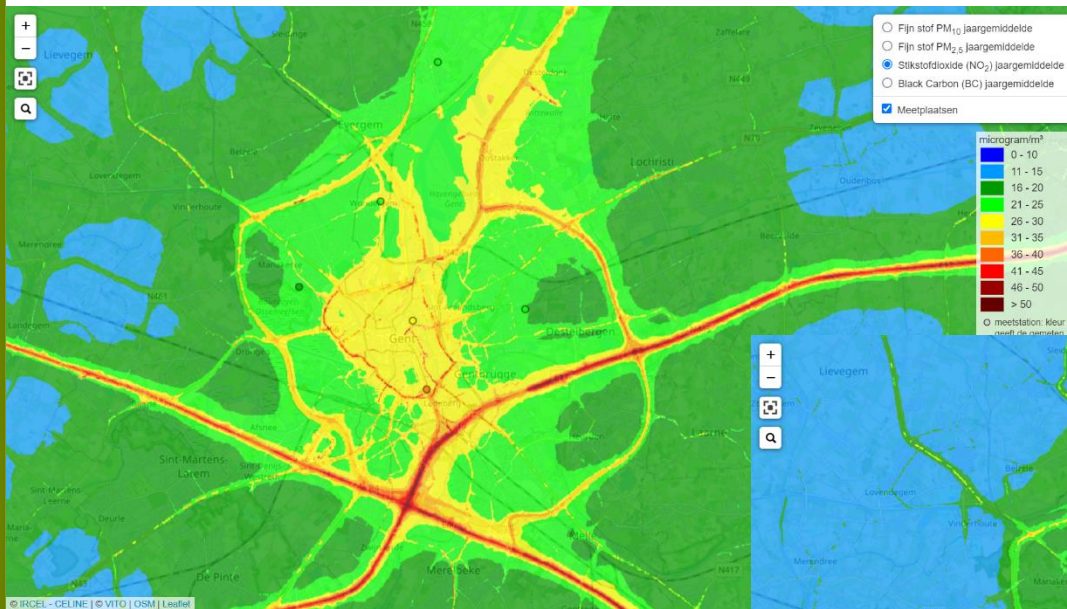
- ▶ CON 1/ DUURZAAM RUIMTEGEBRUIK
  - ▶ CON 3/ GEZOND ONTWERP
  - ▶ MIL 2/ BUITENLUCHTKWALITEIT
  - ▶ MOB / MOBILITEIT
  - ▶ BIN 3/ BINNENLUCHTKWALITEIT
  - ▶ GEB 1/ INVLOED GEBRUIKER
  - ▶ LCC 1/ ONDERHOUDSVRIENDELIJK ONTWERP
-
- ▶ BRON- EN BLOOTSTELLINGSGERICHT

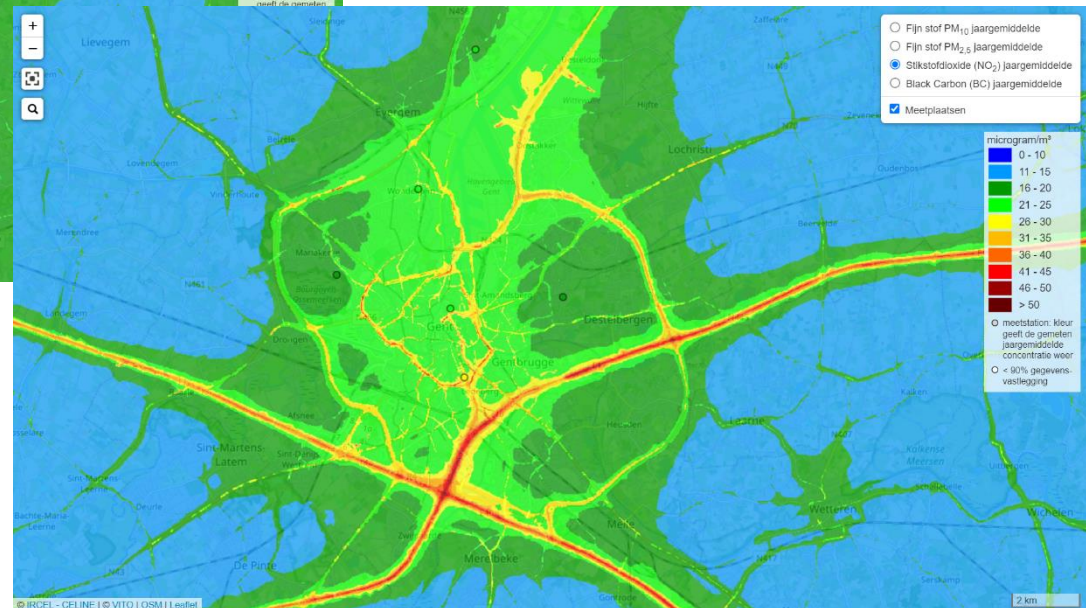
Buitenlucht BRON gericht

Buitenlucht BRON gericht

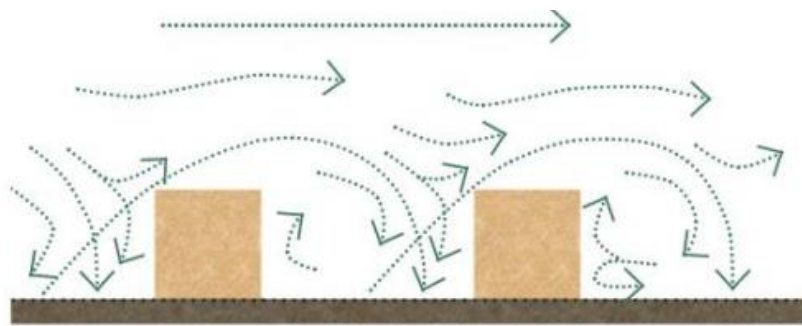
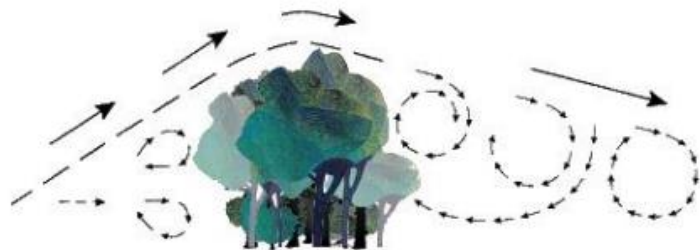

Gent 2017

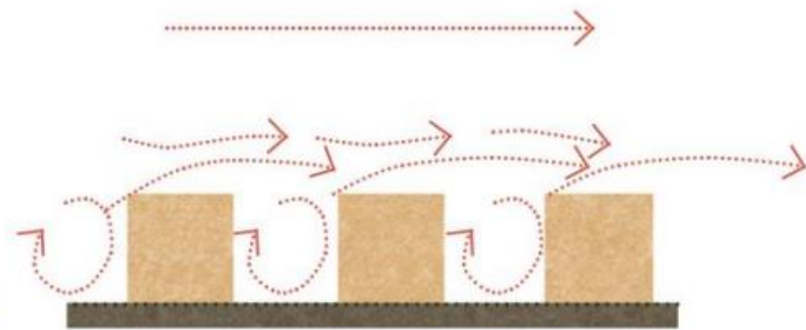

Gent 2019

Buitenlucht Blootstellingsgericht

straatbreedte < 3 x gebouwhoogte

straatbreedte < 1,5 x gebouwhoogte

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Bron: Gezonde leefomgeving creëren: Focus op luchtkwaliteit, dep. Omgeving, 2019

VIPA: DUURZAAM BOUWEN

=> **VIPA criteria duurzaamheid** als instrument voor het inzetten op duurzaam bouwen

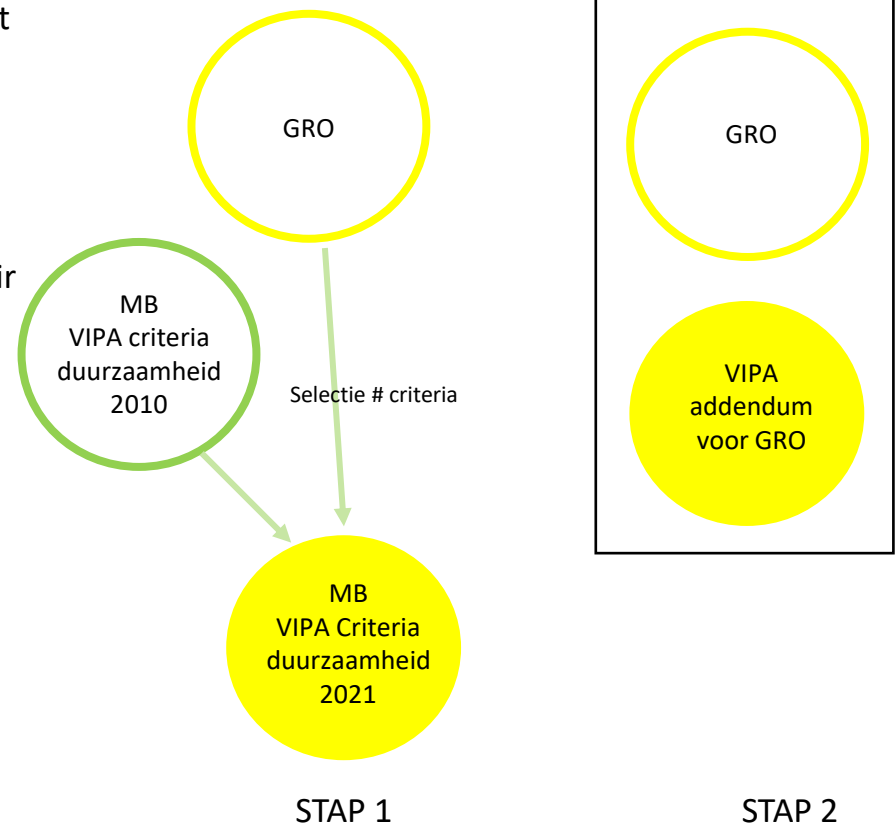
- vorig Ministerieel Besluit (2010) (update van 2004)

STAP 1: update Ministerieel Besluit vanaf 2021

- aan de hand van GRO = Instrument van het Facilitair Bedrijf
- Selectie thema's uit GRO
- Selectie criteria huidig MB
- Systeem van verplichte en vrije criteria
- Voor wie van toepassing?
  - Voor dossiers met ontvankelijkheidsdatum vanaf 1 juni 2021
- Dialoog
- Subsidie voorlopers

STAP 2: VIPA addendum voor GRO

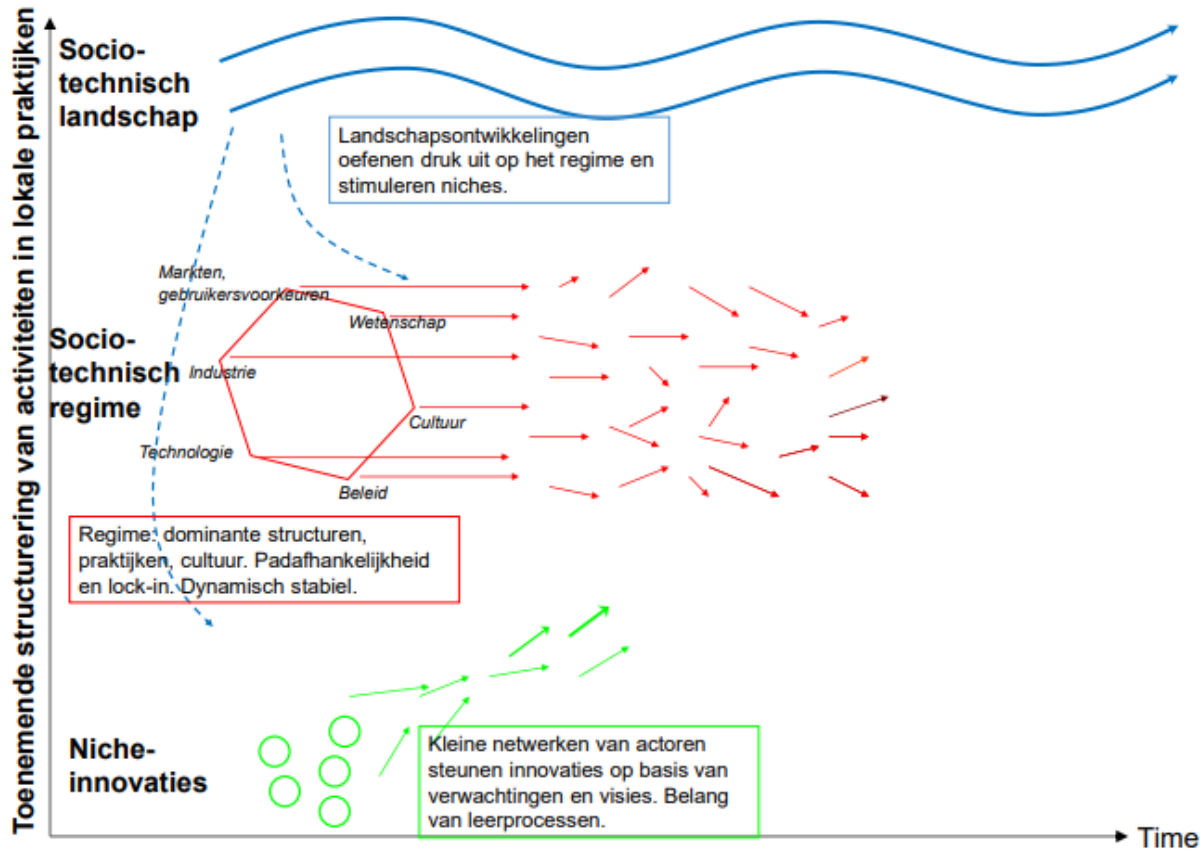
- Onderzoeksproject lopend 2020-2021
- Opgeleverd – kennismaking opleidingen
- Implementatie 2023 – koppelen GRO BE

Transitie

TRANSITIES: RESULTAAT VAN MULTILEVEL DYNAMIEK

GREEN DEAL DUURZAME ZORG

MEER VIDEO'S

1:36 / 1:39

YouTube

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Vragen?

World Health
Organization

Take action

and inspire others for a

#HealthierTomorrow

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

Bronnen

- ▶ [Stockholmresiliencecenter](#) (1)
- ▶ Doughtnut-model, [Kate Raworth](#) (2)
- ▶ [WHO](#) , [World Health Day](#) (3)
- ▶ The lancet countdown,
→ [report Health and Climate Change](#) (4)
- ▶ [Health care without Harm report 2021](#) (5)
- ▶ [VITO rapport](#) (6)
→ Impact klimaatverandering op gezondheidszorg in BE
- ▶ [VMM klimaatportaal](#) (7)
- ▶ [Curieuze Neuzen in de tuin](#) (8)
- ▶ [4^e humane-biomonitoringsprogramma](#) (9)

Bronnen

- ▶ [Gezonde leefomgeving creëren: Focus op luchtkwaliteit](#), dep. Omgeving, 2019 (10)
- ▶ [Curieuze Neuzen luchtkwaliteit, 2018](#) (11)
- ▶ [Air pollution: how it affects our health](#), European Environment Agency (EEA) , 2021 (12)
- ▶ Post-Graduaat, Mens-en Milieuvriendelijk bouwen, KUL
- ▶ [Green Deal Zorg](#)

ZORG DRAGEN:
de aarde draagt ons, wij dragen de aarde

HOLDING THE EARTH / Gent Smak Lois Weinberger 2011 – ohne titel,
Zonder een positieve handprint zal onze te zware footprint onze habitat vernietigen.

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven